

Vedení kroužku. Jak na to, pojďme společně krok za krokem. Část 5.

ZLATÁ SRNČÍ TROFEJ

Nejstarší dětská soutěž s přírodovědnou tematikou v ČR.

Zlatá srnčí trofej je tradiční, přírodovědně-myslivecká soutěž, pořádaná Českomoravskou mysliveckou jednotou (ČMMJ). Smyslem soutěže je umožnit setkání dětí s hlubším zájmem o přírodu, myslivost a její ochranu formou soutěže ověřit a porovnat své znalosti. Ze soutěže by měla vzejít i další inspirace dětí i vedoucích kolektivů k dalším druhům činností v přírodě, pro přírodu a myslivost.

Koordinací soutěže na celostátní úrovni a pořádáním Národního kola je pověřeno ČMMJ. Na úrovni místních a okresních kol s ním však dlouhodobě spolupracuje řada pořadatelů ze spřízněných organizací a subjektů (např. ČSOP, Národní parky, DDM, školská zařízení, občanská sdružení apod.).

Myslivci a přátelé myslivosti se vždy snažili ovlivnit své děti, aby měly rády přírodu a vyrostly z nich jejich nástupci. Tato snaha se začala formovat při mysliveckých organizacích v podobě kroužků přátel přírody a myslivosti, kam chodily děti základních škol již v šedesátých letech. V rámci sjednocení práce s dětmi a mládeží byly v roce 1970 stanoveny jednotné podmínky pro soutěžení jednotlivých kroužků na okresní úrovni a od roku 1971 se stanovila pravidla pro děti soutěžící v oboru myslivosti pod názvem **Zlatá srnčí trofej**. Vznikaly kroužky Mladých přátel myslivosti a ochrany přírody při ČMS a přírodovědných oddílů. V roce 1983 tehdejší ČMS obdržel od Mezinárodní myslivecké rady CIC kulturní cenu za nejlépe propracovaný systém práce s mládeží. **V roce 2025 slaví 55 let svého trvání.**

Smysl a cíle soutěže

- Dlouhodobé a soustavné působení na děti a mládež, které mají vztah k přírodě.
- Prezentovat myslivost a činnost myslivců v každodenním styku s veřejností.
- Spolupracovat s MŠ, ZŠ a SŠ, v jejich rámcově vzdělávacích programech a ve školních vzdělávacích programech je zařazena environmentální výchova, kde v oblasti vědomostí, dovedností a schopností jsou průřezová témata, jako je Vztah člověka k přírodě, začleněna do všech předmětů.
- Umožnit vzájemné setkávání kolektivů dětí a mládeže s podobnými zájmy a zaměřením.
- Nabídnout dětem možnost ověřit si své znalosti a motivovat je k jejich dalšímu rozvoji.
- Umožnit dětem prezentovat veřejně své aktivity a formulovat nabyté znalosti.
- Podpořit spolupráci dětí v rámci setkávání s jinými subjekty (ČSOP, Národní parky) a kolektivů s přírodovědným zaměřením.
- Inspirovat děti i vedoucí kolektivů k dalším druhům činností v přírodě a pro přírodu.
- Umožnit dětem, které prokáží největší znalosti a zájem, setkání s kvalitními lektory a odborníky.
- Nabídnout dětem odborné exkurze do mysliveckých, geografických a ekologických zajímavých míst v oblasti obornictví, bažantnictví, odchovy vodního ptactva, stanice handicapovaných živočichů, zoo koutky a zoo zahrady, muzea, krajinářské zajímavé komplexy.
- Nabídnout dětem kromě vlastní soutěže zajímavý a smysluplný program v přírodě během celého roku.
- Prohlubovat zájem o přírodu, o myslivost, o jejich ochranu a rozšiřovat povědomí i o ekologickém chování člověka.

PROPOZICE ZST. Soutěž je rozdělena do dvou věkových kategorií:

kategorie **A** pro žáky **3. – 5.** třída ZŠ včetně

kategorie **B** pro žáky **6. – 9.** třída ZŠ včetně

Je organizovaná ve třech kolech

1. **Místní kolo** – probíhá v kroužcích, ve školách nebo v DDM, obsahuje krátký vědomostní test a praktickou poznávací stezku s mysliveckými a botanickými exponáty.
2. **Okresní kolo** – pořádá Okresní myslivecký spolek (OMS) ve spolupráci se ZŠ, DDM a ostatními přírodovědnými organizacemi. Je otevřena pro všechny zájemce o myslivost a ochranu přírody. Obsahuje vědomostní test a praktickou poznávací stezku v přírodě s mysliveckými a botanickými exponáty (předměty praktické myslivosti, pobytové stopy zvěře, stromy, keře a byliny). Vítěz okresního kola postupuje do národního kola.
3. **Národní kolo** – je vyvrcholením soutěže a postupuje do něj z každého OMS vítěz okresního kola. Automaticky do něj postupují soutěžící umístění na prvních třech místech v předešlém ročníku. Národní kolo je otevřené pro všechny zájemce o myslivost a ochranu přírody. Probíhá formou 14 ti denního soustředění pro každou kategorii zvlášť, jehož náplní jsou vycházky do přírody spojené s praktickou výukou myslivosti a ochrany přírody, dílčí praktické soutěže, sportovní a společenské aktivity, zábavné a sociální hry, testy zručnosti, kvízy a základy tábornictví. Setkání s kvalitními lektory a odborníky. O vítězi rozhoduje náročný teoretický test a praktická poznávací stezka.

Harmonogram soutěže

Místní kola: duben–květen

Okresní kolo: duben–květen

Národní kolo: červenec-srpen

Hodnocení soutěže

Celkové hodnocení je součtem bodů za část teoretickou (zkušební test) a praktickou (terénní poznávací stezky). Platí pro všechny kola soutěže. Rozhodující je počet bodů z praktické části, který v případě rovnosti celkových bodů určuje lepší umístění.

Znalosti jsou posuzovány pro obě kategorie v těchto oblastech: myslivecká výchova a tradice, myslivecká zoologie, péče o zvěř, lovectví a střelectví, myslivecká kynologie, botanika a ochrana životního prostředí, základy pobytu v přírodě a zdravotní první pomoci. Výsledky dílčích soutěží, turnajů a kvízů se do hodnocení ZST nezapočítávají.

Složení komisí: pro místní kola určí vedoucí kroužků ve spolupráci s MS, ZŠ, DDM. Komisi pro okresní kolo určí KPK OMS společně s DDM nebo jinou přírodovědnou organizací. Nesmí v ní být zastoupeni vedoucí kroužků, pro objektivitu hodnocení. Pro národní kolo určí komisi Odborné oddělení sekretariátu ČMMJ Praha společně s hlavními vedoucími NK ZST.

Příroda v dubnu a aktivity pro děti

Duben je **Měsíc lesů**, ohromných změn a plný nástup jara.

Většina stromů a keřů začíná pučet a vyhání nové výhonky, ze země vyrážejí svěží rostlinky. Na loukách prvosenky, smetánky lékařské, u cest najdeme kvést podběl lékařský a u potoka blatouchy. Z lesních stromů kvetou modříny, buky, javory a jasany, v zahradách jabloně a meruňky. Přilétá většina ptáků, tokají tetřivci a jeřábci, bažanti přepeřují do svatebního šatu, probouzejí se ježci, vylézají ještěrky a hadi. V noci, ale také za soumraku je možné slyšet známý, nezaměnitelný zpěv slavíka.

Dubnem zpravidla nastává plné jaro i ve výše položených honitbách. Pokud to počasí dovolí, vydesinfikujeme okolí krmelců. Malé krmelce raději přeneseme. Okolí větších krmelců vydesinfikujeme některým z běžné dostupných prostředků. Veškeré zbytky krmiv spálíme, nebo zakopeme, či odvezeme. Pokud přemísťujeme krmelec, měli bychom zvážit další umístění. Krmelec by měl být na místě, kde má zvěř přehled po okolí, měl by být na slunném místě a neměl by být v blízkosti lesních kultur, kde může soustředěná zvěř působit škody na lesních porostech. Zásadně se vyhýbáme zamokřeným místům. Zvláštní péči věnujeme vnadištím na černou zvěř.

Rodí se nový život. Bažanti a koroptve zakládají hnízda, sluky, kachny, vrány aj. hnízdí. Lišky vrhají v norách liščata.

Podle věku začínají přebarvovat jeleni, laně a kolouši jelena evropského. Změna srsti se protáhne u jednotlivých kusů až do června. Mladí jeleni shazují paroží až do května.

V dubnu vytloukají paroží také srnci mladších ročníků, zároveň srnčí zvěř přebarvuje. U srn začínáme pozorovat jejich březost.

Pokračuje přebarvování srsti muflonů, v tomto měsíci také muflonky kladou muflončata.

Začátkem dubna shazují paroží staří daňci a také začínají přebarvovat.

Honcování zajíců dosahuje nejprudší intenzity. Přibývá vrhů zajíců a divokých králíků.

Koncem měsíce se lasice hranostaj přebarvuje z bílé do rezavé srsti.

Začínají hnízdit holubi hřivnáči, což zopakují v červnu a někdy také v srpnu. Přilétá k nám hrdlička divoká, pokračuje jarní tah sluk.

V tomto měsíci u nás hnízdí husa velká a rovněž kormorán velký.

Změny pozorujeme i u dravců. Začíná hnízdit jestřáb, poštolka obecná, která při dostatku potravy vyvede mladé v létě ještě jednou. V dubnu až květnu snášejí vejce také samice káně lesní.

Hnízdí sova pustovka, páry sovy pálené, sýček obecný, husy velké a kormorán velký.

Myslivci loví zvěř dravou, osévají políčka, vysazují remízky a pomáhají lesníkům v péči o lesy.

Lesníci do konce dubna sbírají šišky modřínu, borovice a pokračují ve výsadbě stromků. Provádějí probírky, kdy se z lesa odstraňují nekvalitní stromy. Instalují lapače na lýkožrouta smrkového a bekyni mnišku.

Nezapomeňte na významné dny v měsíci: **Den ptactva 1. dubna, Den Země 22. dubna.**

Návrhy pro činnost v dubnu

1. S pomocí dospělých vyvěste budku, sledujte zájem ptactva o osídlení. Pozorování si zapisujte pro porovnávání s jinými léty.
2. Pozorujte a запиšte si: břízy vyrašily dne.. Buky vyrašily dne.. Modříny se zazelenaly.. Trnky rozkvetly.. Třešně rozkvetly.. Jabloně rozkvetly..
3. Zúčastněte se Okresní chovatelské přehlídky trofejí. Kolik trofejí bylo vystaveno podle druhů zvěře? Uvedte nejsilnější trofeje podle bodové hodnoty CIC.
4. Pozorujte dalekohledem oblohu, snažte se určit dravce podle obrysu a letu.

Tipy na pozorování

V dubnu dosahuje zaječí namlouvání vrcholu, právě tehdy je možné **pozorovat zajíce** polní při jejich divokých honičkách.

Můžeme zjistit, zda známá pranostika, že na sv. Jiří (24. dubna) **vylézají hadi** a štíři, lze je za teplých dnů na vyhřátých kamenech velmi dobře pozorovat.

Jírovec maďal, kaštan jsou v dubnu v plném rozkvětu, mladé květy mají žluté skvrny a produkují nektar, když je skvrna oranžová, již žádný pyl nemá.

Kukačka je posel jara, vyvolává svoje jméno a ohlašuje začátek jara, přezimovala v Africe.

V lužních lesích spatříme **mnoho barev**, žluté blatouchy, fialové podbílky šupinaté, sasanky hajní, česnek medvědí, který koncem dubna vytváří obrovské koberce a zaplňuje les silnou česnekovou vůní.

Můžeme **pozorovat hnízdění**, konipase bílého, pěnkavu obecnou, rehka domácího, drozda zpěvného, špačka obecného a střízlíka obecného. Jarní tah částečně stěhovavých ptáků probíhá rychleji než podzimní.

Pozorujeme, že **letní srst** u srnčí zvěře má rezavě červené zbarvení, je to jednak ochrana proti slunci, jednak maskování proti nepřítelům z potravního řetězce. Je nápadné, že bachyně, která vede mláďata, si svou zimní srst ponechává mnohem déle.

V dubnu se dají na našich loukách **pozorovat výrazné změny barev**. Louky se začínají zbarvovat výraznou zelenou, koncem měsíce dominuje žlutá smetánka lékařská, vystřídá ji jemně růžová řeřišnice luční.

Stehlíci a bodláčí – houfy stehlíků obecných vyhledávají okraje silnic a opuštěné pláně, kde roste bodláčí. Potom se střemhlav vrhají na hlavičky bodláků, aby z nich vydlabali semínka.

Všimněte si baculatých čmeláků, kteří poletují u země, prohledávají různé otvory a nevšímají si rozvité květy – jsou to samičky hledající vhodné hnízdo.

Mravenci, kteří byli v zimě zalezlí v hloubi mraveniště, při určité teplotě vylézají na povrch své kupy. Nahřejí svoje tělíčka a vyhřívají jimi vnitřek mraveniště. Jsou to tzv. teplonoši, až později se rozlézají po okolí.

Masový výskyt **ruměnice pospolné** – můžeme narazit na velké skupiny ploštic, lidově zvané kněžíček, pod lípami nebo na slunných místech.